

URBÁN BALÁZS

Az analizált semmi

■ CHRISTOPHER HAMPTON: A KÚRA (JUNG A DÍVÁNYON) ■

Vannak színdarabok, melyeknek tartalmát a kritika legérzékeltesebben a papír üresen hagyott részletével adhatná vissza. Mivel nem biztos, hogy a művet nem ismerő néző értékelné e gesztust, megpróbálom röviden összefoglalni a frissen bemutatott Hampton-darabot. A fiatal Junghoz, aki már hosszabb ideje töri a fejét a Freud-féle pszichoanalízis elméletének gyakorlati megvalósíthatóságán, egy nap súlyosan beteg fiatal lányt hoznak. A németül tökéletesen beszélő, orosz–zsidó Sabina ideális alannak látszik a kísérlethez. A beszélgetések nyomán a lány látványosan gyógyulni kezd, ám érzelmileg túlságosan közel kerül orvosához. A nős, többgyermekes Jung eleinte ellenáll a kísértésnek, ám a lány varázsa s egy másik betegének, a neurotikus, kábítószerfüggő, amúgy szintén pszichiáter, sőt, szintén Freud-tanítvány Grossnak a rábeszélése végül is elsodorja a morális gátakat. A botrány szele megérinti Jungot, aki visszatér feleségéhez, magára hagyja az időközben szintén orvosi pályára lépett Sabinát, s látványosan eltávolodik Freudtól. Miközben világhírű tudóssá, gondolkodóvá válik, elárulja szeretteit és mesterét is.

Hamptont persze korábban sem drámáinak mélységéért szerette, aki szerette, de gyanúm szerint ennyire érdektelen, semati-

Stefanovics Angéla (Sabina Spielrein) és Szervét Tibor (Jung)

theater.hu / Ilovszky Béla felvétele

kus, ötletelen szöveget még nemigen adott ki a kezéből. Mintha a még mindig divatos és kellően misztikusnak vélt téma lenne hivott „elvinni” a darabot; ám abból a lapos álfilozófálgatásból, amely a dialógusokban kibontakozik, feltehetően még a téma felületes ismerői sem sok újat tudnak meg Freudról és Jungról. Marad tehát a „nagy emberek magánélete” tematika örök hatásossága, ám Hampton mind a szerelmi háromszögtörténetet, mind a két nagy férfiú közti – személyes féltékenységtől sem mentes – szakmai rivalizálást csak a legelkoptatottabb közhelyekkel képes ábrázolni. Ehhez még hozzámixel néhány banalitást (Gross apropóján) az önpusztításról, és megidézi a holokausztot is (egy jövőbe mutató képben láthatjuk, amint egy koncentrációs táborban egy náci tiszt lelövi Sabinát).

Hogy ki és miért érezte szükségesnek színre vinni ezt a rémesen gyenge darabot, még találgatni sincs kedvem. A Valló Péter rendezte előadáson mintha valami csendes alkotói rezignáció érződne. Szlavik István kialakított egy leginkább funkcionálisnak mondható játékeret, melyben az egyes helyszíneket főként a színpad négy sarkára állított bútorok (például Freud dolgozóasztala, Sabina ágya) jelzik. Az éppen „játszó” térszetre fény esik, de többnyire még az előzőre is, mivel Valló elcsúsztatja a jeleneteket, a szereplőket csak késve viszi ki a színről. Ha e megoldás célja a jelenetek elemelése vagy a szituációk érdekesebbé tétele volt, az ötlet finoman szólva is alacsony határfokkal bír.

A színészek részéről is mintha némi beletörődés lenne érzékelhető, kivált Szervét Tibor esetében, aki gyakorlatilag a szövegfeldmondás szintjén oldja meg Jung szerepét (őszintén szólva úgy hiszem, ez még mindig a legjobb megoldás). Stefanovics Angéla ezt azért nem teheti, mert az általa játszott figurára rakódik a legtöbb banalitás: Sabina részint elmebeteg, részint tehetséges pszichiáter, részint szűz, részint nimfomániás, részint hazátlan – részint zsidó. Marad hát a feladat jelenetenkénti abszolválása – hol erősebb, hol erőtlenebb gesztusokkal, néha hiteles, néha hiteletlen pillanatokkal. Benedek Miklós leginkább Freud divatjamúlt tartását, eleganciáját közvetíti – ezt legalább hatásosan. Horváth Lili erős színpadi jelenléte még a feleség teljesen megíratlan szerepében is feltűnik, Bozsó Péter (Gross) rutinos alakítása pedig legalább néhány percnyi lendületet hoz a játékba.

Az alkotókat aligha ihlette meg a darab; invenciónak, eredeti ötletnek (vagy legalább játékötleteknek) nyomuk sincs az előadásban. Mintha Valló éppúgy mihamarabb túl akart volna lenni a produkción, ahogy én (valószínűleg nem egyedülként a nézők közül) túl akartam lenni a megtekintésén. Némi töprengés után is úgy érzem, nem igazságtalan annyit leírnom, hogy részemről ez azért érhetőbb.

CHRISTOPHER HAMPTON: A KÚRA (JUNG A DÍVÁNYON) (Budapesti Kamaraszínház)

FORDÍTOTTA: Galambos Attila. DRAMATURG: Vámos Anna. DÍSZLET: Szlavik István. JELMEZ: Dóry Virág. ZENEI SZERKESZTŐ: Németh Zoltán. ASSZISZTENS: Szepesi Gábor. RENDEZŐ: Valló Péter. SZEREPLŐK: Szervét Tibor m. v., Horváth Lili, Stefanovics Angéla, Benedek Miklós m. v., Bozsó Péter, Madarász Éva, Hayth Zoltán.